

تاریخچه ی عید نوروز

از مهمترین آیین های نوروزی، گستردن خوان نوروزی است که مشهورترین آن «سفره هفت سین» است. در این مطلب تاریخچه کاملی از عید نوروز از اعیاد باستانی ایرانیان را می خوانید.

عید نوروز جشن باستانی ایرانیان

یکی از جشن های باستانی ایرانی جشن عید نوروز می باشد که به همین مناسبت به تشریح تاریخچه ای از این عید باستانی در ادامه می پردازیم.

جشن همتای واژه (عید) در زبان های ایرانی (جشن) یا (پسن) است. از ریشه YAZ به معنای ستایش، نیایش و پرستش؛ (ایزد) به معنای ستایش شده و نیایش شده نیز از همین ریشه است. (جشن) واژه ای ایرانی، مذهبی و بسیار کهن است.

این واژه که باری گران از معناها و سنت های ویژه ایرانی را بر دوش دارد، در اصل عبارت بوده است از برپایی مراسم نیایش و سپاس به مناسبت رخداد یک پیروزی، یک واقعه اجتماعی یا یک معجزه آسمانی که سودی برای اجتماع داشته باشد. مردم به هنگام برپایی بزرگداشت گردهم جمع می آمدند و خدای را با مراسم ویژه مذهبی نیایش می کردند، و این نیایش و سپاس همه ساله به عنوان قدرشناسی از موهبتی که از سوی خداوند ارزانی شده بود تکرار می گردید.

این مراسم با رقص های مذهبی و سرود و موسیقی نیز همراه بوده است. آن چنان توده هایی از آتش برپا می داشتند و در کنار آن صدها و هزارها اسب و گاو و گوسفند قربانی می کردند. آن گاه سهمی از قربانی به آتش داده می شد و باقیمانده آن میان مستمندان و نیایشگران پخش می گردید و با همین گوشت قربانی سور و مهمانی برگزار می شد. همین جشن ها در دوره های مختلف زندگانی اقوام ایرانی، آغاز سال را اعلام می کردند.

بنیاد عید نوروز

جشن عید نوروز

این جشن از کهن ترین جشن های ایرانی است که پژوهشگران بنیاد آن را هند و ایرانی ندانسته اند، بلکه با قید احتمال آن را به اقوام بومی نجد ایران پیش از مهاجرت و آریاییان، منسوب می دانند. همچنین دو جشن **مهرگان** و نوروز از طریق **سومریان** به بین النهرین راه یافته و در آنجا دو جشن **ازدواج مقدس** و **اکیتو** را پدید آورده که بعدها در بین النهرین این هر دو جشن به صورت جشنی واحد در آغاز سال نو برگزار گردیده، ولی در نجد ایران همچنان تا دوره اسلامی به صورت دو جشن مستقل بر قرار مانده است. بنابراین سه جشن «نوروز»، «مهرگان» و «سده» بیشتر در زمره اعیاد ملی ایرانی قرار می گیرند تا جشن های مذهبی.

نوروز نماد رستاخیز حیات

نوروز و فروهر

ماه فروردین به **فَرَوَهر**ها و یا فروشی ها تعلق دارد. جشن نوروز نیز نمادی از سالگرد بیداری طبیعت از خواب زمستانی است که به رستاخیز و حیات منتهی می شود. فروهر یکی از نیروهای غیر مادی در وجود انسان است و نوعی همزاد آدمیان که پیش از آفرینش مادی مردمان در جهان مینوی به وجود می آید و پس از مرگ آدمیان نیز دوباره به جای نخستین خویش باز می گردد. در عقاید باستانی تر، ایرانیان تنها قهرمانان را دارای فروهر می دانستند، اما بعدها پرهیزگاران نیز از این موهبت بهره مند می شوند. آنان سالی یکبار برای دیدار بازماندگانشان به خانه های خویش فرود می آیند و ورود آنان برکت را به همراه خواهد داشت، آن زمان که خانه را پاکیزه و درخشان ببینند. ولی چنانچه آن را آشفته در هم و پاکیزه نشده بیابند برکت برای آن نخواست، آن را می کنند. حضور فروهرها از طلوعه فروردین و نوروز آغاز می شود و تا دهم فروردین

و به روایتی تا نوزدهم آن ادامه می یابد از این جهت مراسم آتش افروزی بر بالای بام ها انجام می پذیرفته تا راه خانه ها را به فروهرها نشان دهند.

نوروز در گذشته

نوروز کوچک و نوروز بزرگ

عنوان نوروز در فرهنگ ایرانی به دو روز تعلق داشته است. یکی روز اول فروردین، که خورشید به برج حمل می رسد و به آن **نوروز کوچک** یا (عامه) می گویند و دیگری نوروز بزرگ یا (نوروز خاصه) است که روز خرداد از ماه فروردین است. گفته اند: نوروز سالروز آفرینش جهان و انسان است و **نوروز بزرگ** روزی است که در آن جمشید بر تخت نشست و خاصان را طلبید و رسم های نیکو گذاشت، و گفت خدای تعالی شما را خلق کرده است. باید که به آب های پاکیزه تن را بشویید و غسل کنید و به سجده و شکر خدا مشغول باشید و هر سال در این روز به همین دستور عمل نمایید.

نوروز و آب

همه نیکی ها چون از ابرکران (عالم اعلی) به گیتی آید، به خرداد روز آید. باشد که همه روز آید، اما آن روز بیش آید. پیداست اگر آن روز بر تن جامه ای نیکو بدارند. و بوی خوش بویند و مروای نیک تفل کنند و... آن سال نیکویی بدیشان رسد و بدی را از ایشان دور می سازد. از آنجا که نوروز در آغاز فصل بارش باران های بهاری قرار دارد می توان ردپای اردویسور اناهد را نیز در آن یافت. اردویسور اناهد الهه آب است. اوست که به فرمان اورمزد از آسمان باران، برف و تگرگ را فرو می باراند. سبب این که ایرانیان در نوروز غسل می کنند آن است که این روز به الهه آب تعلق دارد. از این رو، مردم در این روز هنگام سپیده دم از خواب برمی خیزند و با آب قنات و حوض خود را می شویند و گاهی نیز آب جاری بر خود از راه تبرک و دفع آفات می ریزند. و در این روز مردم به یکدیگر آب می پاشند و درباره سبب این کار برخی گفته اند علت آن است که در کشور ایران دیرگاهی باران نبارید و سپس ناگهان سخت ببارید و مردم به آن باران تبرک جستند و از آن آب به یکدیگر پاشیدند و این کار همچنان در ایران مرسوم بماند.

نوروز پیروز

نوروز همچنین نمادی است از پیروزی نیکی بر بدی. از همین رو آیین نیایش ریپتون در نوروز برگزار می شود. (ریپتون) سرور گرمای نیمروز و ماه های تابستان است. با یورش دیو زمستان به زمین ریپتون به زیر زمین فرو می رود تا با گرم نگاهداشتن آب های زیرزمینی، گیاهان و ریشه درختان را از مرگ نجات بخشد. بازگشت سالانه او در بهار نمادی است از پیروزی نهایی خیر بر شر، به همین مناسبت جشن و نیایشی ویژه در مراسم نوروزی به ایزد مذکور تعلق داشته است.

نوروز و سلیمان

در روایات ایرانی آمده است که چون سلیمان بن داوود انگشتر خویش را گم کرد سلطنت از دست او بیرون رفت. اما پس از چهل روز بار دیگر انگشتر خود را بازیافت و پادشاهی و فرماندهی به او بازگشت و مرغان به دور او گرد آمدند، و ایرانیان گفتند: نوروز آمد.

نوروز روز دین و روز پادشاهی

در ماه فروردین، روز خرداد، فریدون جهان را تقسیم کرد. روم را به «سلم»، ترکستان را به «تور» و ایرانشهر را به «ایرج» داد، کیخسرو و سیاوشان را به لهراسب سپرد، زردشت دین مزدیسنان را از اورمزد پذیرفت و کی گشتاسپ شاه دین را از زردشت و در این روز پشتون رواج دین خواهد کرد. و نیز روایت شده است که کوروش پس از پیروزی بر بابل، پسر خود کمبوجیه را در جشن نوروز گموک بابلی به عنوان پادشاه بین النهرین معرفی کرد.